

σίως λελαξευμένος. Τρεις ἄνθρωποι στηριζόμενοι ἀδελφικῶς ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἀτενίζουσιν εἰς τὸ ἄπειρον, εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἠρωϊκῆς στάσεως, τοῦ ἀναστήματος καὶ τοῦ ἠγεμονικοῦ ἤθους, εἶναι ὁ ἀρχηγός· καὶ ὅμως ἐκ τῶν διεσχισμένων ἐνδυμάτων, τῶν ἀσάρκων μελῶν, τῶν ἐσβεσμένων βλεμμάτων φαίνεται ὅτι ἀποθνήσκουσιν ἕνεκα λιμοῦ καὶ κόπου, ἐγκαταλειμμένοι ἐν μέσῳ τῶν ἐρήμων. Ὁ ἀρχηγός οὗτος εἶναι ὁ Βούρκ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ σύντροφοί του.

Ἄλλὰ τοῦ Βούρκ μόνου τὸ ὄνομα, τὸ μόλις ἴσως γνωστὸν εἰς τὴν Εὐρώπην, κατέχει ἐδῶ ὄλων τὰς φαντασίας καὶ διεγείρει παλμούς εἰς ὄλων τὰς καρδίας. Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι σήμερον καθ' ὅλην τὴν Αὐστράλιαν ὅ,τι ἦτο, καὶ τι πλέον, εἰς τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην τὸ τοῦ Κοριολάνου, ἢ μετὰ ταῦτα τὸ τοῦ Βοναπάρτου. Ἡ φήμη τῶν ἀνακαλύψεων τῶν τολμηρῶν ἐρευνητῶν τῆς αὐστραλικῆς ἡπείρου οὔτε νὰ συγκριθῆ δύναται πρὸς τὴν δόξαν τοῦ Βούρκ, ὅστις πρῶτος διέσχισεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ Αὐστραλικοῦ μέγρι τοῦ Βίρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἀγῶνες ἠρωϊκοί, καρτερία ὑπεράνθρωπος, ἐξερεύνησις θαυμασία ἀνεδείξαν τὸν Βούρκ μέγαν ἄνδρα. Ἄλλ' ἡ εὐγενῆς φιλοδοξία του, φιλοδοξία ἀνακαλύψεων, δὲν εἶδε τὸν θρίαμβόν του· καὶ τὸ μνημεῖον τοῦτο διαιώνιζει τὴν μνήμην τῆς ὥρας καθ' ἣν ἀπέκτησεν ὅ,τι ὑπλείπετο εἰς τὴν δόξαν του, τὴν καθιέρωσιν ἣν δίδει ἡ δυστυχία.

Ἀφ' οὗτου ἐπατήσαμεν τὴν γῆν ταύτην πάντες μᾶς ὠμίλησαν περὶ αὐτοῦ ἐν ἐκτάσει, ὧν πολλοὶ ἦσαν οἰκειότατοι αὐτοῦ. Εἶχε δὲ συνεργασθῆ ἐπιπόνως μετ' αὐτῶν, ὅτε κατὰ πρῶτον κατέθεσαν τὰ θεμέλια μεγάλου ἔθνους. Φιλοδοξία κατέτρωγεν αὐτὸν καὶ ἰδοὺ ὄλον του τὸ ἀμάρτημα· φαντάσθητε λοιπὸν πόσον ἡ εἰκὼν αὐτοῦ παρουσιάζεται ζῶσα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, δσάκις μοὶ διηγῶνται τὰ συμβάντα του καὶ μετὰ δακρύων λέγουσιν ὅτι δὲν κατόρθωσαν νὰ τὸν σώσωσιν, ἢ καὶ ὅταν ἀναγινώσκω τὰ ἰδιόγραφα φύλλα τοῦ ἡμερολογίου του, τὰ ὅποια φυλάττουσιν ὡς ἅγια λείψανα. Τὰ φύλλα ταῦτα ἐσχισμένα ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν ἔρημον ὅπου τὰ εἶχε παραχώσει πρὶν ἀποθάνῃ μεμονωμένος ἐπὶ τῆς πυριφλέκτου ἄμμου.

Φαίνεται μοι ὅτι τὸν βλέπω τρέχοντα πρὸς τὴν ἄρκτον διὰ τῆς ἐρήμου, ζητοῦντα τὸν ὠκεανὸν καὶ μὴ εὐρίσκοντα εἰμὴ ὠκεανὸν ξηρῶν πετρῶν, ἀποθνήσκοντα τῆς πείνης καὶ ἔχοντα νὰ διατρέξῃ ἑκατὸν λεύγας ἵνα εὕρῃ τροφήν. Καὶ τοῦτο, διότι ἠθέλησε νὰ ἐπιχειρήσῃ μεγίστην ἐπιχείρησιν, τὴν ὁποίαν ἀφ' οὗ ἐξεπλήρωσεν εὐγενῶς, ἀπέθανεν αἰσθάνομενος ὅτι ὁ κόσμος θ' ἀγνοῇ ἴσως τὸ τελευταῖον κατόρθμά του. Τὸ ὁμολογῶ, ἔχω τὴν κεφαλὴν τόσον μεστὴν τῶν περὶ αὐτοῦ διηγήσεων καὶ τὴν καρδίαν τόσον

συγκεκινημένην ὑπὸ τῶν δυστυχημάτων τὰ ὁποῖα μοὶ διηγῶνται καθ' ἑκάστην ὥραν αὐτόπται μάρτυρες, περιγράφει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὰς καθημερινὰς σημειώσεις του μετ' ἄσπληνην νὰ σοὶ διηγήσῃ καὶ νὰ σοὶ διηγηθῶ ἐν συνόψει τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀξιολημονεύτου καὶ θλιβεροῦς ἀποδημίας του.

Ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη καὶ περιπλέον αἱ περίξ ἀποικίαι πολλάκις ἐδοκίμασαν νὰ ἐξερευνηθῶσι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αὐστραλίας. Μεταξὺ δὲ ὄλων τούτων τῶν ἐνεργειῶν ἡ τῆς Βικτωρίας καθυστέρησεν, εἴτε διότι οἱ ἄνθρωποι κατεγίνοντο εἰς ἀνέυρεσιν χρυσοῦ, εἴτε διότι ἐνησχολοῦντο εἰρηνικῶς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν ποιμνίων. Ἀλλὰ τῷ 1860 πολίτης τις ἐπιθυμῶν νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ διὰ τοῦτο ὑποσχέθει εἰκοσιπέντε χιλιάδας φράγκων, ἔδωκεν αἴφνης εἰς τὴν μεγάλην ἀποικίαν τοῦ χρυσοῦ νέαν ζῶην· καὶ ἡ ἀποδημία τὴν ὁποίαν ἐσχεδίασεν ἐξήλειψεν ὅλας τὰς ἄλλας διὰ τῆς μεγαλοπρεπειᾶς τῶν παρασκευῶν καὶ τοῦ μεγέθους τῶν καταστροφῶν, ἀποδημία βαπτισθεῖσα μὲν ἐντὸς παθημάτων καὶ ἐξαγορασθεῖσα διὰ τῆς ζωῆς δέκα ἀνθρώπων, ἀλλὰ γονιμοτάτη θαυμασίαν ἀποτελεσμάτων.

Ἡ διοικήσις τῆς Βικτωρίας ὠνόμασεν ἀρχηγὸν τῆς ἐκστρατείας τὸν ἀρχαῖον μαθητὴν τοῦ Woolwich τὸν πρῶτον ἀξιοματικὸν τῶν οὐγγρων ἰπέων *Hara Burke*, ἄνδρα δημοτικόν, ἀνδρείον καὶ τολμηρὸν, ἐπιδιώκοντα ἀπλήστως φήμην, μέγαν καταφρονητὴν τοῦ κέρδους, τολμηρὸν ὡς ἄλλον ἥρωα καὶ ἐνθουσιαστὴν ὡς προφήτην. Ἀλλὰ ἡ ὑπερβολῆτων προτερημάτων τούτων ἔμελλε νὰ γίνῃ τὸ αἴτιον τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ τε καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Ὁ μετ' αὐτὸν ὅμως τὸ ὄνομα Οὐίλς, νέος εἰκοσιῆς ἐτῶν, εἶχε τὴν κεφαλὴν σκεπτικωτέραν, ἐπιστημονικωτέραν καὶ πλέον γαλήνιον· ἦτο δὲ ὁ ἀναπνευστικὸς ἀστρονόμος, ὁ μέλλων νὰ χρησιμεύσῃ ἀντὶ ὀδηγοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τῆς ἐρήμου. Ἡ οἰκογένειά του εἶχε νὰ ἀπολέσει ἐν τῶν μελῶν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρέβου μετὰ τοῦ Ἰωάννου Φραγκλίνου ὅτε ἀνέλαβε τὴν πρὸς τὸν ἀρκτικὸν πόλον ἀποδημίαν. Ἐμελλε δὲ ν' ἀπολέσῃ καὶ ἕτερον κατὰ τινὰ ἄλλην ἀνακάλυψιν ἐπὶ τῆς φλογεροῦς ἄμμου τοῦ Αἰγόκαιρω.

N.

Ἐπιτελεῖται συνέχεια.

Κατὰ τὸν Τάκιτον ὁ Ἰούλιος Καίσαρ καὶ ὁ Αὐγουστος ὑπέμειναν ἀνδρικῶς τὰς αἰσχροτάτας λοιδορίας τῶν ποιητῶν Βιβούλου καὶ Κατοῦλου. Ἀπορῶ τί μᾶλλον αὐτῶν θαυμάσω, ἔλεγεν ὁ βαθὺς ἱστορικὸς, τὴν μεγαλοψυχίαν, ἢ τὴν πείραν τῶν πραγμάτων! Αὕτη τῶ ὄντι διδάσκει, ὅτι καταφρονούμενα μὲν αἱ ὕβρεις ἀφ' ἑαυτῶν ἀφα-

νίζονται, ἀξιούμεναι δὲ προσοχῆς τινος, καταν-
τώσιν ἵνα φραίνωνται καὶ ὡς ἀληθεῖς.

Ο ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΒΛΑΧΙΑΝ ΚΑΙ ΜΟΛΔΑΥΙΑΝ ΑΓΩΝ ΤΟΥ 1821

Ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν Σκητῶν Ἀγγέλου Βροφεριού. 1

Ἀπαισίους καὶ ὀδυνηράς ἀγγελίας φέρω εἰς ὑ-
μᾶς, ὃ ἀδελφοί! ὀδυνηράς ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἡ ἀ-
νάμνησις, εἰ καὶ ἡ ψυχὴ μου ὠκειώθη πολὺ ταῖς
δυστυχίαις, μοὶ προκαλεῖ τὰ δάκρυα. Ὁ ἀγὼν
τῆς Ἑλλάδος ἐματαιώθη παρὰ τὸν Δούναβιν ἢ
Μολδαυία καὶ ἡ Βλαχία ἠρημώθησαν αὐθις διὰ
τῶν σπιφῶν τῶν Μουσουλμάνων. . . Μὲ προσβλέ-
πετε ἐκπληκτοὶ καὶ περίφοβοι! Εἶναι δικαία ἡ
ἐκπληξίς σας, δικαιοτάτη ἡ ἀγανάκτησίς σας·
ἀλλ' ἂς παρηγορήσῃ ὑμᾶς τοῦλάχιστον ὁ στο-
χασμός ὅτι ἐὰν οἱ Τούρκοι ἐγένοντο νικηταί, ἡτ-
τημένοι δὲν ὑπῆρξαν οἱ Ἕλληνες. Οὐδ' εἶς τῶν
Ἑταιριστῶν ἔπεσον ἀναξίως· ἅπαντες ἐξέπνευ-
σαν, οἱ γενναῖοι, μὲ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖρας,
μὲ τὴν πατρίδα εἰς τὰ χεῖρῃ καὶ μὲ τὴν ἐλευ-
θερίαν εἰς τὴν καρδίαν.

Αἴσια οἰωνιζόμενος ὁ ἀδελφός μου ἐπίστευεν
ὅτι ἅμα ἀναπεταννυμένης τῆς σημαίας τοῦ Σταυ-
ροῦ παρὰ τὸν Δούναβιν, θὰ συνέρρεον περὶ αὐ-
τὸν οἱ Μολδαυοὶ καὶ οἱ Βλάχοι, οὓς πρὸ πολλοῦ
ἐθάρυνεν ὁ ὀθωμανικὸς ζυγὸς, καὶ ἐπίστευεν ἀ-
κόμη, ὁ ἀτυχής, ὅτι δὲν θὰ ἔμενον φροῦδαι αἰ
περὶ ἀντιλήψεως ἐξώθεν ὑποσχέσεις.

Ἐδράξαν μὲν ἀληθῶς τὰ ὄπλα οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι,
ἀλλ' ἡ διχόνοια ἐθασίλευσεν εἰς τὴν βούλησιν
καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ πλειότερον τοῦ πόνου
τῆς ἐλευθερίας ἐθασίλευε παρὰ τοῖς πλείστοις
αὐτῶν ἡ ἀρχομανία καὶ ἡ χρηματολογία.

Δὲν ἐβράδυνε πολὺ νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτὸν ὁ Ὑ-
ψηλάντης ἢ ἀπέθειναι τοῦ στρατοῦ, αἰ πολιτικαὶ
διχοστασίαι, ἢ ὠμότης ἐν ταῖς νίκαις, αἰ ἀνοσιουργίαι·
ἐν ταῖς ἀλίσκομέναις πόλεσιν, αἰ ἐκ Κων-
σταντινουπόλεως ἀγγελίαι καὶ ἔτι μᾶλλον αἰ
διακηρύξεις τῆς Πετροῦπόλεως τῶν διήνοιξαν
τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἦναγκάσθη ἐν τούτοις προσεγγιζούσης τῆς
κραταιᾶς ὀθωμανικῆς στρατιᾶς νὰ ἐγκαταλίπη
τοὺς τόπους οὓς δὲν ἐθεώρει πλέον ἱκανοὺς πρὸς
ὑπεράσπισιν.

Ἰδὼν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀταξίαν ἐν τοῖς στρα-
τοῖς τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαυίας δὲν ἔτρεφε
πλέον ἐμπιστοσύνην ἢ εἰς τὸν Ἱερὸν Λόγον· ἰε-
ρὸν ἀληθῶς καθότι ἀπετελεῖτο ἐκ λογάδων νεα-

1. Ὁ Ἀγγέλος Βροφεριὸς ἔγραψεν ἰταλιστῶν δυοὶ τόμοις
τῆς Ἑλληνικῆς Σκητῆς τοῦ 1821. Ἡ ἱστορία πα-
ραλλάσσει ἐν τῇ ποιητικῇ ταύτῃ συγγραφῇ τῇ διακρινομένῃ
καὶ ἐπὶ ἀνθρωπότητι ὕψους καὶ ἀπέριφον ἐνθουσιασμόν ὑπὲρ τοῦ
ἐλληνικοῦ ἀγώνος. Ἡ συγγραφὴ αὕτη εἶναι ἡ νῆα ἡμῶν Ἰ-
λιάς, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν εἶδον ἐν εἰσέτι αὐτὴν καθισταμένην
κοινὴν τοῖς Ἕλλησιν. Ἐνταῦθα ἐξελληνίζομεν τὴν περι-
γραφήν τῆς ἐν εἰς 1821 κατὰ τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαυίαν
καταστροφῆς τῶν Ἑλλήνων, ἣν ἐξαγγέλλει ὁ ἀδελφός τοῦ
Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου Δημητρίου.

νιῶν ἀπὸ Ἑλλάδος, Γαλλίας, Ἰταλίας καὶ Γερ-
μανίας, σφῆρυσάντων ἐξ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὀρμι-
σθέντων νὰ νικήσωσιν ἢ νὰ ἐκπνεύσωσιν ὑπὸ τὸ
σημα τῆς Ἑταιρίας.

Ἀφήσας τὸ Τυργόβιστον ὁ Ὑψηλάντης διέβη
τὴν Ἄνω Βλαχίαν, ἐπέραςε τὸν Ὀλτον, καὶ ἐ-
στρατοπέδευσεν ἐν Ῥιμνίκῳ, οὐχὶ μακρὰν τῶν
ὄρεων τῶν διαιρούμενων τὴν Τρανσυλβανίαν.

Ταῦτοχρόνως ὁ Αἰτωλὸς Ἀθανάσιος, ὅστις
μεθ' ὄλην τὴν προδοσίαν τοῦ Βλαδιμηρέσκου εἶ-
χεν ἀντιστῆ ἥρωικῶς ἐν Γαλατσίῳ κατὰ τοῦ
Πασᾶ τῆς Βραβίας, ἀνεμέμετο ἐν Σκουλενίῳ, ἐπὶ
τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Προῦθου.

Ὀλίγοι ἦσαν οἱ ἑαυτοῦ· καὶ ἠλάττωσεν ἔτι
μᾶλλον αὐτοὺς ἡ φυγὴ τοῦ Καντακουζινοῦ· καὶ
ὅμως ἀπεφάσισεν ὁ μεγάλυμος ν' ἀντιστῆ αὐτὸς
μόνος πρὸς τὴν ἀπειρον τῶν ἐχθρῶν πληθύν, δ-
μοθύμως δὲ ὠρκίσθησαν μετ' αὐτοῦ οἱ ὀλιγά-
ριθμοὶ ἀνδρείοι του ν' ἀποθάνωσι καὶ νὰ μὴ κύ-
ψωσιν ἀνάδρους.

Ὡ! διατί δὲν δύναται ἡ ἱστορία πάντα ν' ἀ-
ναγράψῃ τὰ ὀνόματα τῶν ἡρώων ἐκεῖνων! Δια-
τί δὲν δύναμαι πάντας ν' ἀνακαλέσω ἐκ τοῦ
τύμβου, ὅπως στεφανώσω μὲ δάφνην τὸ ἔνδο-
ξον μέτωπόν των;

Ἀλλὰ δὲν θ' ἀποσιωπήσω τοῦλάχιστον τὸν
ἐξ Ἀδριανουπόλεως Γεώργιον, τὸν ἐκ Πελοπον-
νήσου Κοντογόνην, τοὺς Ζακυνθίους Δαλόστρον,
Σφαέλον καὶ Ἀπόστολον, τοὺς δύο Κεφαλλῆνας
Μέγκλερην, τὸν Σοφιανὸν ἐκ τῆς Κέως, περικλεεῖς
ἄνδρας δι' ἥρωικοῦ θανάτου μέγα κτησαμένους
δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἀθανασίας.

Ὁ Ἀθανάσιος ἐπεμψεν ἐσπευσμένον μῆνυμα τῷ
Γκίκα, προπεμφθέντι ἤδη εἰς Ῥώμανον ὑπὸ τοῦ
Καντακουζινοῦ πρὸς ἐπιθεώρησιν, καὶ ἠλπίζεν
ὅτι θὰ ἀφικνεῖτο ἐν καιρῷ τῆς μάχης μετὰ τῶν
ἐξουτοῦ· ἀλλὰ μὴ βλέπων αὐτὸν προσεγγίζοντα
ἠναγκάσθη νὰ πλησιάσῃ ἐκ νέου εἰς τὸν Προῦ-
θον, καὶ νὰ ἐκλέξῃ τόπον καταλληλότερον πρὸς
ἀντίστασιν.

Ἐσκήνωσεν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου πρὸ ἐνὸς αἰῶνος
Πέτρος ὁ Μέγας ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ
μετὰ τοῦ μεγάλου βεζίρη. Ἀναμνησθεῖς τοῦ
γεγονότος τούτου, «εἰς ἡμᾶς ἐπεφυλάχθη, εἶπεν
ὁ Ἀθανάσιος, εἰς ἡμᾶς, πολίται Ἕλληνες, νὰ
ἐκδικήσωμεν τὴν ἔπταν τοῦ αὐτοκράτορος πα-
σῶν τῶν Ῥωσσιῶν.»

Ἐβλέπεν ὁ ἀρχηγὸς ὅτι διὰ κατασκευῆς ἀ-
πλῆς τάφρου θὰ ὠχυροῦτο ὁ τόπος ἐκεῖνος· καὶ
ὅτι τούτου γενομένου, τὸ ἱππικὸν δὲν θὰ ἠδύ-
νατο πλέον νὰ ἐνοχλήσῃ, οὐδὲ τὸ πυροβολικὸν
νὰ προσβάλλῃ τοὺς Ἕλληνας χωρὶς νὰ κτυπήσῃ
τοὺς Ῥώσσοις ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὄχθης τοῦ ποτα-
μοῦ. Ἐπεχείρησε λοιπὸν τὸ ἔργον· αὐθωρεῖ, ἀλλ'
οἱ ἐργάται ἀπροσδοκῆτως προσβληθέντες ὑπὸ
μεγάλου σώματος ἱππέων ἠναγκάσθησαν μετὰ
πεισματώδη πάλην νὰ ὑποχωρήσωσι.